

Sygn. akt III AUa 929/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Ewa Stryczyńska

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Beata Wachowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2022 r. w W.

sprawy (...) S.A. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

z udziałem A. P., T. A., (...) Spółki z o.o. w W. oraz (...) S.A. w W.

na skutek apelacji (...) S.A. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 marca 2017 r. sygn. akt XIV U 3770/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym, nie obciążając (...) S.A. w W. tymi kosztami ponad tę kwotę.

Ewa Stryczyńska

Sygn. akt III AUa 929/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 17 lipca 2013 r. o nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne dla A. P. za okres od czerwca 2008 r. do lipca 2008 r., od października 2008 r. do grudnia 2008 r., od stycznia 2009 r. do grudnia 2009 r., od stycznia 2010 r. do marca 2010 r. jako podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) S.A.

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, że w strukturach organizacyjnych (...) powstał (...), który składał się z dwóch etapów: 3 miesięcznego szkolenia zawodowego i 18 miesięcznego zatrudnienia w jednej ze spółek grupy A.. Z uczestnikami programu umowy o pracę zawarła spółka z grupy A. tj. (...) S.A., natomiast umowę o współpracy z uczestnikami programu zawarła spółka z grupy A., tj. (...) Sp. z o.o. W związku z powyższym ww. ubezpieczonemu doliczono do podstawy wymiaru składek przychód wynikający z wykonywania umowy o współpracy zawartej z (...) Sp. z o.o. w okresie wykonywania umowy o pracę zawartej z (...) S.A. oraz naliczono składki na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył płatnik składek (...) S.A. w W. wnosząc o jej zmianę w całości przez orzeczenie o istocie sprawy i ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia A. P. u płatnika składek (...) S.A. w wysokości ustalonej i zgłoszonej przez Spółkę oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania spółka wskazała, że faktycznym beneficjentem usług wykonywanych przez ww. ubezpieczonego w ramach umowy cywilnoprawnej z (...) Sp. z o.o. nie był pracodawca - (...) S.A. lecz (...) S.A. jako organizator programu stażowego (...). Podkreślił, że twierdzenie jakoby usługi wykonywane przez ww. osobę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o. miały stanowić wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy (...) S.A. nie znajduje potwierdzenia w stanie prawnym ani faktycznym. Zaznaczył, że fakt powiązań kapitałowo - osobowych pomiędzy tymi spółkami w relacji: (...) S.A., (...) S.A. oraz (...) sp. z o.o. nie ma żadnego związku z prawidłowością obliczania składek na ubezpieczenia społeczne przez (...) S.A., a tym bardziej nie wskazuje na zastosowanie art. 8 ust 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nadto Spółka zarzuciła, że wydana decyzja w zakresie dotyczącym okresu od czerwca 2008 r. do marca 2010 r. stanowi naruszenie art. 91 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, gdyż kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2011 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wniósł o jego oddalenie, wskazując, że ww. osoba podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (...) S.A. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę. Natomiast do podstawy wymiaru składek oprócz przychodu uzyskanego z tytułu umowy o pracę z płatnikiem składek zaliczono dodatkowo przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o. Organ rentowy wskazał, że nie kwestionuje, że pomysłodawcą i organizatorem programu stażowego (...) była (...) S.A., jednocześnie wskazując, że podstawę do wydania zaskarżonej decyzji stanowiło ustalenie, że beneficjentem programu (...) była (...) Sp. z o.o. oraz (...) S.A., co potwierdza fakt wystawiania faktur przez (...) Sp. z o.o. dla (...) S.A. oraz fakt realizacji programu przez (...) S.A. gdzie zatrudniony był ubezpieczony.

Postanowieniem z 6 lutego 2014 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego A. P. (k. 14). Postanowieniem z 20 marca 2014 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych (...) S.A. i (...) Sp. z o.o. (k. 36).

Postanowieniem z 1 września 2015 r. Sąd zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. (k. 272). Postanowieniem z 24 stycznia 2017 r. Sąd podjął zawieszony postępowanie (k. 279).

Na rozprawie 16 marca 2017 r. pełnomocnik odwołującej się spółki poparł odwołanie, pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie (k. 302v).

Wyrokiem z 30 marca 2017 r Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (...) S.A. w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 17 lipca 2013 r. nr (...) i zasądził od odwołującej się (...) S.A. w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. zwrot kosztów zastępstwa procesowego, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Płatnik składek (...) S.A. z siedzibą w W. jest zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nr KRS (...) (odpis KRS k. 58-60). (...) Sp. z o.o. i (...) S.A. w okresie kontroli były spółkami zależnymi od (...) S.A., która posiadała 95% udziałów w kapitale zakładowym spółki (...) Sp. z o.o. (okoliczność bezsporna). (...) S.A. jest współnikiem (...) Sp. z o.o. i zajmuje się tworzeniem oprogramowania i edukacją biznesową, natomiast (...) zajmuje się integracją w obrębie informatyki; są to wdrożenia w obszarze informatyki, związane z oprogramowaniem i hardwarem. (...) nabyła spółkę (...) S.A. jako podupadającą firmę informatyczną razem z personelem i zobowiązaniami. Spółki (...) S.A. i (...) Sp. z o.o. w okresie objętym kontrolą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie zawierały umów, brak faktur VAT, czy przepływów finansowych będących konsekwencją współpracy handlowej (okoliczność bezsporna).

(...) była pomysłodawcą i organizatorem programu stażowego (...), który realizowała za pośrednictwem powiązanych ze sobą spółek – w tym (...) Sp. z o.o. i (...) S.A. (...) w 2008 r. przygotował ofertę programu stażowego (...) składającego się z 3 miesięcznego szkolenia zawodowego oraz 18 miesięcznego okresu zatrudnienia w strukturach (...). Program stażowy (...) jest narzędziem do efektywnego naboru nowej kadry pracowników do struktur (...) według ustalonych przez pracodawcę i kontrolowanych przez niego kryteriów i priorytetów. Organizatorem programu była (...)S.A. z siedzibą w W.. W dniu 2 stycznia 2008 r. Zarząd (...) S.A. uchwalił Regulamin naboru do programu stażowego (...). Z Regulaminu wynika że program stażu stanowi przygotowanie do pracy w profesjonalnym środowisku informatycznym. Zgodnie z § 3 Regulaminu celem programu jest umożliwienie uczestnikom zdobycia wiedzy teoretycznej, umiejętności praktycznych i doświadczenia w zakresie branży IT oraz nawiązanie współpracy z organizatorem programu. Z osobami, które zostały zakwalifikowane do programu podpisano dokument zatytułowany „Zasady i warunki współpracy w ramach programu stażowego (...)”. Z dokumentu tego wynika, że zasady i warunki uczestnictwa w programie zawarte są w Regulaminie programu, a ponadto w umowie o pracę, umowie o pracę na czas określony, umowie o sfinansowanie szkolenia w ramach programu, umowie o współpracy oraz zasadach korzystania z mieszkania w okresie pierwszych trzech miesięcy programu. W punktach 3, 4 i 6 ww. dokumentu określono, że w momencie przystąpienia do programu zawierana jest umowa na okres próbny trzech miesięcy z jedną ze spółek z grupy A.. Umowa o pracę na czas określony 18 miesięcy zawierana jest po upływie okresu próbnego z jedną ze spółek z grupy A.. W momencie przystąpienia do programu na okres 21 miesięcy zawierana jest umowa o współpracy, która jest umową cywilnoprawną. Wynagrodzenie z tytułu uczestnictwa w programie reguluje pkt 8 dokumentu „Zasady i warunki współpracy w ramach programu stażowego (...)”. Za udział w programie uczestnikom przysługuje wynagrodzenie, które wynosi 1500 zł brutto w okresie trzech pierwszych miesięcy szkolenia, na które składają się: 1.200 zł brutto w ramach umowy o pracę oraz 300 zł brutto w ramach umowy cywilnej. W okresie kolejnych osiemnastu miesięcy wynagrodzenie wynosi 2.500 zł brutto i składa się na nie: 1 200 zł brutto w ramach umowy o pracę oraz 1 300 zł brutto w ramach umowy cywilnoprawnej. Program stażowy (...) obejmował ponadto regulamin określający zasady udziału w Programie, w tym zasady udziału w stażu oraz zasady korzystania z zakwaterowania organizowanego przez (...) S.A.

W dniu 5 maja 2008 r. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. zawarła zainteresowanym umowę o współpracy. Przedmiotem zawartej umowy było wykonywanie na rzecz A. zadań z zakresu programowania. Spółka (...) udostępniła wykonawcy odpowiedni sprzęt i oprogramowanie oraz wszelkie materiały znajdujące się w dyspozycji A.. Zgodnie z § 9 umowy, umowa o współpracy zawarta została na 21 miesięcy. Z tytułu wykonania powierzonych zadań A. miał wypłacić zainteresowanemu wynagrodzenie w kwocie 300 zł brutto w okresie trzech pierwszych miesięcy obowiązywania umowy oraz 1.300 zł brutto w ciągu kolejnych 18 miesięcy. Wynagrodzenie zgodnie z postanowieniami umowy miało być wypłacane po przedłożeniu stosownych rachunków raz w miesiącu oraz po akceptacji wystawionych rachunków przez A.. Zainteresowany zobowiązał się do zachowania w tajemnicy wszystkich informacji strategicznych, technicznych, technologicznych, handlowych oraz organizacyjnych A. oraz zobowiązał się, że podczas trwania umowy, że nie będzie podejmować i prowadzić działalności konkurencyjnej. Ponadto zainteresowany na podstawie umowy zawartej z (...) Sp. z o.o. przeniósł na A. wszelkie majątkowe prawa autorskie do utworów w całości lub części w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, powstałych w ramach wykonywania powierzonych zadań. Zawierając umowę o współpracy zainteresowany oświadczył, że jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) S.A. (umowa, oświadczenie w a.r.).

W dniu 5 maja 2008 r. (...) S.A. zawarła z zainteresowanym umowę o pracę na okres próbny trzech miesięcy. Zgodnie z umową (...) S.A. zatrudniła zainteresowanego w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku programisty. Zakres obowiązków zainteresowanych został określony w załączniku nr 1 do umowy. Do obowiązków programisty należało przede wszystkim implementacja komponentów, przeprowadzanie testów komponentów, umieszczanie wykonywanych komponentów w repozytorium oraz wykonywanie poleceń przełożonych, pełnomocnika do spraw Systemu Zarządzania Jakością oraz wykonywanie obowiązków przypisanych w dokumencie Definicji Projektu (ograniczone do obowiązków innych stanowisk z jego komórki organizacyjnej). Z tytułu wykonywania umowy pracownik otrzymywał miał wynagrodzenie w wysokości 1.200 zł brutto. Zainteresowany zawierając umowę z (...) S.A. zobowiązał się do zachowania w tajemnicy informacji nabytych w czasie trwania zatrudnienia oraz do

przekazania wszelkich prac, wynalazków, odkryć, projektów i ulepszeń stworzonych i wymyślonych, opracowanych przez zainteresowanego. Ponadto (...) S.A. zawarła z zainteresowanym 5 maja 2008 r. umowę o zakazie konkurencji. Na podstawie tej umowy zainteresowany zobowiązał się, że w okresie wykonywania pracy nie będzie prowadził działalności konkurencyjnej (umowy, zakres obowiązków w a.r.).

W dniu 31 lipca 2008 r. (...) S.A. zawarła z zainteresowanym umowę o pracę na czas określony (18 miesięcy). Zgodnie z ww. umową odwołująca się Spółka zatrudniła zainteresowanego na stanowisku programisty w pełnym wymiarze czasu pracy. Zakres obowiązków wykonywanych przez zainteresowanego pokrywał się z obowiązkami określonymi w umowie z 5 maja 2008 r. Z tytułu wykonywania ww. umowy zainteresowany miał otrzymać wynagrodzenie w wysokości 1.200 zł brutto. Na podstawie tej umowy zainteresowany również zobowiązał się do zachowania w tajemnicy informacji nabytych w czasie trwania zatrudnienia oraz do przekazania wszelkich prac, wynalazków, odkryć, projektów i ulepszeń stworzonych i wymyślonych, opracowanych przez nich (umowa o pracę w a.r.).

W dniu 19 grudnia 2008 r. płatnik składek zawarł z zainteresowanym aneks do umowy o pracę, który wprowadził zmiany do umowy dotyczące zwiększenia wynagrodzenia do kwoty 1.300 zł brutto miesięcznie (aneks w a.r.), a w dniu 7 grudnia 2009 r. aneks, który wprowadził zmiany do umowy dotyczące zwiększenia wynagrodzenia do kwoty 1.320 zł brutto miesięcznie (aneks w a.r.).

Umowa o pracę uległa rozwiązaniu za porozumieniem stron 13 lutego 2012 r. (rozwiązanie umowy o pracę, wypowiedzenie, świadectwo pracy w a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w lipcu i sierpniu 2012 r. przeprowadził kontrolę u płatnika składek (...) S.A. z siedzibą w W., podczas której badano prawidłowość i rzetelność obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany był Zakład oraz zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Ponadto zakres kontroli obejmował ustalenie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacenie tych świadczeń oraz dokonanie rozliczeń z tego tytułu, prawidłowość i terminowość opracowania wniosków o świadczenie emerytalne i rentowe, wystawianie zaświadczeń lub zgłoszenie danych dla celów ubezpieczeń społecznych. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2011 r. Podczas kontroli ustalono, że z uczestnikami programu (...) umowy o pracę zawarła spółka (...) S.A. (decyzja w a.r.).

Z tytułu zawartej z płatnikiem składek umowy o pracę zainteresowany został zgłoszony od 5 maja 2008 r. do 13 lutego 2010 r. do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Kontrola wykazała, że w związku z umową o współpracę zawartą 5 maja 2008 r. z (...) Sp. z o.o. zainteresowany złożył oświadczenie, że jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w (...) S.A., w związku z czym zainteresowany z tytułu umowy o współpracę z (...) Sp. z o.o. został zgłoszony tylko do ubezpieczenia zdrowotnego.

ZUS 17 lipca 2013 r. w wyniku przeprowadzonej kontroli wydał zaskarżoną decyzję, określając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne dla A. P., podlegającego ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) S.A.

Zainteresowany został przyjęty do programu (...), który realizowany był w latach 2007-2008 na stanowisko programisty, pracował od poniedziałku do piątku w godzinach 9:00 – 17:00 (zeznania świadka J. C. k. 302v-303).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach organu rentowego, dokumentów jak również zeznań świadka J. C.. Sąd dał wiarę wskazanym dokumentom, gdyż żadna ze stron nie kwestionowała ich wartości dowodowej, a nadto brak było jakichkolwiek podstaw by podważyć ich rzetelność czy prawidłowość. Sąd uznał także za wiarygodne w całości zeznania świadka, którym nie sprzeciwiały się przedłożone do akt dokumenty i które nie były sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego. Sąd pominął dowód z przesłuchania zainteresowanego, który nie stawiał się na rozprawę, pomimo prawidłowego wezwania. Z uwagi na wyjaśnienie wszystkich okoliczności w sprawie Sąd oddalił wniosek o zawieszenie postępowania w sprawie.

Mając na uwadze poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne i wskazał, że w przedmiotowej sprawie spór dotyczył kwestii, czy zainteresowany jako pracownik (...) S.A., w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z (...) Sp. z o. o. faktycznie wykonywał pracę na rzecz swojego pracodawcy, a w konsekwencji czy organ rentowy zasadnie ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Sąd wskazał, że dla rozstrzygnięcia właściwe są przepisy ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w szczególności art. 6 ust. 1 pkt 1 i 4 oraz art. 11 pkt 1 i art. 12 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1 i ust. 2 a ustawy.

Przepis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r. (sygn. II UZP 6/09) rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji: pierwsza dotyczy wykonywania pracy na podstawie jednej z wymienionych umów prawa cywilnego, przez osobę która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, a druga dotyczy wykonywania pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która umowę taką zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy.

Płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu umowy zlecenia zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., sygn. akt II UZP 5/09 (LEX 514221) jest pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach tej umowy zawartej z osobą trzecią. Sąd Najwyższy ww. uchwale uznał, że przesłanką, która decyduje o uznaniu za pracownika osoby świadczącej pracę w ramach umowy zlecenia na rzecz swojego pracodawcy, jest to, że w ramach takiej umowy, wykonuje faktycznie pracę dla swojego pracodawcy. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z 18 grudnia 2012r. (sygn. III AUa 1031/12, LEX 1254347) podkreślił, że użyty w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zwrot „działać na rzecz” został użyty w innym znaczeniu niż język prawa, w którym działanie „na czyją rzecz” może się odbywać w wyniku istnienia określonej więzi prawnej, jaką stanowi stosunek prawny. Stosunkiem prawnym charakteryzującym się działaniem na rzecz innego podmiotu jest stosunek pracy, do którego istotnych cech należy działanie na rzecz pracodawcy. Również wykonujący zlecenie działa na rzecz zleceniodawcy. W kontekście ww. art. 8 ust. 2a ustaw systemowej zwrot ten opisuje sytuację faktyczną w której należy zastosować konstrukcję uznania za pracownika. Konstrukcją tą jest istnienie trójkąta umów tj. umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej między pracownikiem a osobą trzecią i umowy o podwykonawstwo między pracodawcą a zleceniodawcą. To pracodawca w wyniku umowy o podwykonawstwo przejmuje w ostatecznym rozrachunku rezultat pracy wykonywanej na rzecz zleceniodawcy przy czym następuje to w wyniku zawarcia umowy zlecenia czy świadczenia usług zawartej z osobą trzecią oraz umowy cywilnoprawnej między pracodawcą i zleceniodawcą.

Stosownie do art. 32 ustawy systemowej pracodawca obciążony jest obowiązkiem poboru i odprowadzania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za pracownika.

Strony decydując o wyborze podstawy prawnej są ograniczone w swej swobodzie przez postanowienie art. 22 § 1¹ k.p., w którym zastrzeżono, że stosunek prawny o cechach charakterystycznych dla stosunku pracy jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy. Sąd Najwyższy w wyroku z 3 czerwca 2008 r. (sygn. I PK 311/07, LEX 494044) podkreślił, że art. 22 § 1¹ k.p., obejmuje także sytuację, w której praca odpowiadająca cechom stosunku pracy została objęta formalnie umową wiążącą jej wykonawcę z innym podmiotem niż pracodawca, na którego rzecz praca była faktycznie wykonywana. Sąd Najwyższy wskazał, że Sąd może ustalić istnienie stosunku pracy nawet wtedy, gdy strony w dobrej wierze zawierają umowę cywilnoprawną, lecz jej treść lub sposób realizacji odpowiada cechom stosunku pracy.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że w przedmiotowej sprawie zebrany w toku postępowania materiał dowodowy potwierdza, że (...) S.A. zawarła umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy z zainteresowanym, natomiast (...) Sp. z o.o. zawarła z nim umowę cywilnoprawną o współpracy. Ponadto obie spółki współpracowały ze sobą, o czym świadczy chociażby fakt przekazywania pracownika w celu zapewnienia mu utrzymania ciągłości zatrudnienia.

Sąd stwierdził, że postępowanie dowodowe potwierdziło, że w przedmiotowej sprawie zainteresowany jako pracownik (...) S.A., w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o. faktycznie wykonywał pracę na rzecz swojego pracodawcy, a w konsekwencji organ rentowy zasadnie ustalił łącznie podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Sąd zauważył, że czynności wykonywane na rzecz (...) Sp. z o.o. sprowadzające się w istocie do programowania niewątpliwie mieszczą się w zakresie wykonywania czynności na stanowisku programisty czyli mieszają się w zakresie zadań w ramach umowy o pracę. Skoro zaś czynności tych nie da się rozdzielić to uznać należy, że w istocie w ramach obu umów zainteresowany pozostawał faktycznie w jednym stosunku prawnym, tj. w stosunku pracy ze swoim pracodawcą.

Powyższe potwierdza wniosek, że w ramach obu umów zainteresowany pozostawał faktycznie w jednym stosunku prawnym tj. w stosunku pracy ze swoim pracodawcą. Zatem to właśnie (...) S.A. jako pracodawca w ostatecznym rachunku jest beneficjentem wykonywanej pracy na rzecz (...) Sp. z o.o., a zawarta przez (...) Sp. o.o. z zainteresowanym umowa o współpracy stanowi oczywisty przykład obejścia przepisów o czasie pracy.

Powyższe ustalenia są istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, skoro przesłanką, która decyduje o uznaniu za pracownika osoby świadczącej w ramach umowy cywilnoprawnej pracę na rzecz swojego pracodawcy jest fakt, że w ramach takiej umowy, wykonuje ona faktycznie pracę dla swojego pracodawcy.

W ocenie Sądu, w niniejszym postępowaniu mamy do czynienia z sytuacją przekazania pracownika przez macierzystego pracodawcę innemu podmiotowi, którym jest podwykonawca, który jednocześnie zatrudnia tego pracownika w ramach umowy cywilnoprawnej. W związku z takim przekazaniem Sąd Najwyższy w uchwale z 12 kwietnia 1994 r. w sprawie o sygn. I PZP 13/94 podkreślił, że obowiązek łącznego traktowania w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne przychodów z umowy o pracę i dodatkowej umowy cywilnoprawnej zawartej z własnym pracownikiem występuje w przypadku wykonywania w ramach umowy zlecenia tych samych czynności, które składały się na treść łączącego strony stosunku pracy.

Podsumowując, zdaniem Sądu, uznać należy, że to właśnie (...) S.A. jako pracodawca w ostatecznym rachunku jest beneficjentem wykonywanej pracy na rzecz (...) Sp. z o.o., a zawarta przez (...) Sp. o.o. z zainteresowanym umowa o współpracy, co stanowi oczywisty przykład obejścia przepisów o czasie pracy. Niewątpliwie zatem w zaistniałej sytuacji faktycznej tego rodzaju relacje między stronami mogą być objęte regulacją z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

W ocenie Sądu, podniesiony przez pełnomocnika (...) S.A. zarzut polegający na niewłaściwym zastosowaniu art. 91 ust. 5 ustawy systemowej, nie może być uwzględniony, jak również nie może być podstawą kontroli przez sąd ubezpieczeń społecznych w postępowaniu zainicjowanym na skutek wniesionego odwołania. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania administracyjnego. Postępowanie sądowe, w tym w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostaje poza przedmiotem tego postępowania. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznawania sprawy wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie i w tym zakresie podlega ona kontroli sądu pod względem formalnej jak i merytorycznej zasadności. Wady decyzji organu rentowego spowodowane naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostają poza przedmiotem tego postępowania. Nieważność decyzji organu rentowego nie może być stwierdzona w toku postępowania prowadzonego na skutek odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ w myśl art. 16 § 2 k.p.a. decyzje mogą być zaskarżane do sądu administracyjnego z powodu ich niezgodności z prawem, na zasadach i w trybie określonych w odrębnych ustawach.

Konkludując, Sąd stwierdził, że konsekwencją konstrukcji uznania osób świadczących usługi na podstawie umów cywilnoprawnych za pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej jest konieczność opłacania przez pracodawcę składek na ubezpieczenia społeczne za te osoby, tak jak za pracownika, wobec czego Sąd Okręgowy

uznał decyzję organu rentowego za słuszną i wydaną zgodnie z prawem. Mając to na uwadze Sąd oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Kosztami procesu na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd obciążył odwołującą się, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu - stosownie do treści art. 108 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła odwołująca się spółka zaskarżając wyrok w całości zarzuciła Sądowi Okręgowemu:

naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

1. art. 83 ust. 1 pkt 3) ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2013 r. poz. 1442, dalej „ustawa systemowa”) przez niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że organ w sposób prawidłowy dokonał ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w sytuacji, gdy nie był uprawniony do wydania decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek wobec niewydania decyzji o objęciu zainteresowanego obowiązkiem ubezpieczenia tak jak pracownika również z tytułu umowy cywilnoprawnej zawartej przez zainteresowanego z firmą (...) Sp. z o.o.;

2. art. 83 ust. 1 pkt 1) ustawy systemowej przez jego niezastosowanie i wydanie wyroku oddalającego odwołanie w sytuacji gdy decyzja z 17 lipca 2013 r. została wydana przedwcześnie, wobec braku wydania przez organ decyzji o objęciu zainteresowanego obowiązkiem ubezpieczenia tak jak pracownika z tytułu usług realizowanych w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o., a świadczonych - zdaniem organu - na rzecz swojego pracodawcy.

Wobec powyższego skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji organu z 17 lipca 2013 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi oraz zasądzenie od organu na rzecz odwołującego się kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych, ewentualnie w przypadku uznania braku podstaw do uchylenia wyroku oraz poprzedzającej go decyzji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania oraz zmianę zaskarżonej decyzji w całości przez ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zainteresowanego u płatnika składek (...) S.A. w wysokości ustalonej i zgłoszonej przez Spółkę, a także o zasądzenie od organu kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Z ostrożności procesowej, na wypadek uznania przez Sąd drugiej instancji powyższych zarzutów za niezasadne, skarżąca zarzuciła:

1. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy. a mianowicie:

a) Art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, polegającej na sprzecznym z zasadami logicznego rozumowania wyprowadzeniu z materiału dowodowego wniosków z niego nie wynikających, prowadzących do uznania, że usługi wykonywane przez zainteresowanego A. P. na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o. w rzeczywistości były wykonywane na rzecz pracodawcy w sytuacji, gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że taka okoliczność miała miejsce.

Naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przejawia się w szczególności w:

— przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i wyprowadzeniu z materiału dowodowego, szczególności z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, wniosków z nich nie wynikających, a mianowicie, że A. P. w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o. faktycznie świadczył pracę na rzecz (...) S.A., w sytuacji, gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że pracodawca tj.: (...) SA nie czerpał z faktu wykonywania usług na rzecz (...) Sp. z o.o. przez zainteresowanego żadnych korzyści, jak również w sytuacji gdy materiał dowodowy nie daje możliwości ustalenia, jakie konkretnie czynności zainteresowany wykonywał w ramach stosunku pracy, a jakie w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o., co jest niezbędne dla dokonania oceny, kto był faktycznym beneficjentem usług wykonywanych przez zainteresowanego;

— przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów i wyprowadzeniu z materiału dowodowego, w szczególności z zeznań świadka J. C. wniosków z nich nie wynikających, a mianowicie, że ostatecznym beneficjentem wykonywanej przez zainteresowanego pracy na rzecz (...) Sp. z o.o. była (...) S.A., w sytuacji gdy z zeznań tego świadka wynika, że dokonywał on jedynie oceny potencjalnej przydatności pracownika A. P. dla (...) S.A., również na podstawie projektów nie wykonywanych dla (...) S.A., nie wykazując jednak, że projekty te były wykonywane bezpośrednio czy też pośrednio na rzecz (...) S.A., zatem aby spółka ta czerpała bezpośrednie korzyści z pracy wykonywanej przez A. P. na rzecz podmiotów trzecich (w tym (...) Sp. z o.o.)

— sprzeczności istotnych ustaleń Sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, polegającej na uznaniu, że spółka (...) S.A. stale współpracowała ze spółką (...) Sp. z o.o., o czym w ocenie Sądu świadczy fakt przekazywania pracownika w celu utrzymania ciągłości zatrudnienia, podczas gdy ww. spółki w okresie trwania programu stażowego (...) nie zawierały jakichkolwiek umów o podwykonawstwo (umów o współpracy), które miałyby na celu przejęcie rezultatów pracy wykonywanej przez A. P.; (...) S.A. nie zawierała umów o przekazaniu swoich pracowników w celu utrzymania ciągłości zatrudnienia ze spółką (...) Sp. z o.o.

Zawarcie umowy o przekazaniu pracownika A. P. w celu zachowania ciągłości zatrudnienia, na którą to okoliczność powołuje się Sąd, miało miejsce pomiędzy spółką (...) S.A. a podmiotem trzecim nie występującym w niniejszym postępowaniu tj.: — (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K., co wprost wynika z ustaleń przedstawionych w protokole kontroli, a także z ustalonego przez Sąd stanu faktycznego. Spółki (...) S.A. i (...) Sp. z o.o. nie współpracowały ze sobą w okresie objętym kontrolą, nie zawierały jakichkolwiek umów, w tym handlowych i gospodarczych, brak było również jakichkolwiek przepływów finansowych pomiędzy ww. spółkami, które byłby konsekwencją współpracy, w związku z tym wysunięty przez Sąd wniosek, że współpraca miała charakter stały jest nieuprawniony nie tylko na gruncie zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie, ale i na gruncie rzeczywistego stanu faktycznego, jaki miał miejsce;

— sprzeczności istotnych ustaleń Sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, polegającej na uznaniu, że spółka (...) S.A. pozostawała w relacjach podwykonawczych ze spółką (...) Sp. z o.o., podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy jednoznacznie wskazywał, że pomiędzy obiema spółkami nie było żadnych przepływów finansowych, w konsekwencji czego pomiędzy obiema spółkami nie mogło być relacji podwykonawczych;

— zaniechaniu dokonania wszechstronnej oceny dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy w postaci decyzji Dyrektora (...), które złożyła spółka (...). z o.o, a które Sąd pierwszej instancji uznał w całości za wiarygodne i wyprowadzenie wniosków sprzecznych z treścią ww. dokumentów odnośnie wpływu istniejących powiązań kapitałowych pomiędzy odwołującym się a zainteresowaną spółką na uznanie, że praca wykonywana w ramach umowy cywilnoprawnej świadczona była na rzecz pracodawcy.

Powyższe naruszenia, zdaniem apelującej, w konsekwencji doprowadziły do dokonania przez Sąd pierwszej instancji błędnych ustaleń faktycznych mających istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, polegających na przyjęciu, że usługi świadczone przez zainteresowanego na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej ze spółką (...) Sp. z o.o. były wykonywane w istocie na rzecz spółki (...) S.A., z którą zainteresowany pozostawał w stosunku pracy a spółki te pozostawały w stałej współpracy gospodarczej, podczas gdy w rzeczywistości usługi te świadczone były na rzecz spółki (...) Sp. z o.o., która następnie na podstawie umowy o współpracy sprzedawała usługi informatyczne do podmiotu trzeciego — (...) S.A., zaś spółki (...) S.A. i (...) Sp. z o.o. nie współpracowały ze sobą i nie zawierały jakichkolwiek umów o współpracy. Powyższe błędne ustalenia faktyczne w konsekwencji doprowadziły do uznania przez Sąd pierwszej instancji, że odwołanie powinno zostać oddalone.

b) art. 328§2 k.p.c. przez brak wyjaśnienia podstawy faktycznej i prawnej w pisemnym uzasadnieniu do wyroku, w szczególności przez zaniechanie wskazania w pisemnym uzasadnieniu, jakie inne fakty niż niezasadnie przywołana okoliczność przekazania pracownika, w ocenie Sądu świadczą o stałej współpracy pomiędzy spółkami (...) S.A. i (...) Sp. z o.o., co uniemożliwia kontrolę instancyjną prawidłowości podstaw i motywów rozstrzygnięcia w tym zakresie.

2. Naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że odwołujący się jako pracodawca jest płatnikiem składek w stosunku do osób świadczących pracę w ramach umów cywilnoprawnych z innym niż odwołujący podmiotem, podczas gdy usługi realizowane przez A. P. na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej ze spółką (...) Sp. z o.o. nie były realizowane na rzecz pracodawcy, lecz na rzecz podmiotu trzeciego – (...) S.A.;

b) art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ww. ustawy w zw. z art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r., Nr 164 poz. 1027 ze zm.) przez ich niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że podstawa wymiaru składek wskazana w decyzji została ustalona przez organ w sposób prawidłowy, w sytuacji gdy prawidłową jest podstawa wymiaru składek zgłoszona i stosowana przez odwołującego się;

c) art. 22 Kodeksu pracy przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że usługi wykonywane przez zainteresowanego na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) Sp. z o.o. stanowiły świadczenie pracy na podstawie umowy o pracę wykonywane na rzecz (...) S.A., a zawarcie ww. umowy stanowiło obejście przepisów dotyczących czasu pracy, podczas gdy w rzeczywistości usługi świadczone przez zainteresowanego w ramach ww. umowy cywilnoprawnej wykonywane były wyłącznie na rzecz (...) sp. z o.o. a następnie w ramach całości usługi informatycznej odsprzedawane do podmiotu trzeciego – (...) S.A. i nie miały cech charakterystycznych dla stosunku pracy;

d) art. 91 ust 5 ustawy systemowej przez jego niezastosowanie i uznanie, że kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania pozostaje poza przedmiotem postępowania, co doprowadziło do oddalenia odwołania, w sytuacji gdy wydana decyzja wykraczała poza granice czasowe okresu objętego kontrolą.

Wobec powyższego, na podstawie art. 368 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 386 §4 k.p.c. skarżąca wniosła o uchylenie przez Sąd drugiej instancji zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy cło ponownego rozpoznania organowi i zasądzenie od organu na rzecz odwołującego się kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych, ewentualnie na wypadek nieuwzględnienia powyższego wniosku zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania przez zmianę zaskarżonej decyzji przez ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne A. P. u płatnika składek (...) S.A. w wysokości ustalonej i zgłoszonej przez Spółkę, a także zasądzenie od organu na rzecz odwołującego się kosztów postępowania za obie instancje.

Organ rentowy nie wniósł odpowiedzi na apelację, jedynie na rozprawie apelacyjnej 20 kwietnia 2022 r. pełnomocnik organu łącząc się zdalnie wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od odwołującej się spółki na rzecz I Oddziału ZUS w W. kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, nie uzasadniając merytorycznie tego stanowiska.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Odwołująca się spółka podniosła w apelacji szereg zarzutów, zarówno mających wykazać dopuszczenie się przez Sąd pierwszej instancji naruszeń przepisów postępowania, jak i przepisów materialnoprawnych.

Podnosząc zarzuty naruszenia przez Sąd przepisów postępowania apelująca spółka upatrywała wadliwości wydanego wyroku, przede wszystkim w naruszeniu przez Sąd Okręgowy zasady swobodnej oceny dowodów. Odnosząc się do tego zarzutu wskazać należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego i sądów powszechnych sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, dokonując wyboru określonych środków dowodowych. Jeżeli z danego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to dokonana przez sąd weryfikacja nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego samego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona tylko wtedy gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia

życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych, praktycznych związków przyczynowo-skutkowych (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2001 r., sygn. I CKN 1072/99, Prok. i Pr. 2001 r. Nr 5, poz. 33 i z 17 maja 2000 r., sygn. I CKN 1114/99, Legalis nr 278874 oraz wyrok SN z 14 stycznia 2000 r., sygn. I CKN 1169/99, OSNC 2000 r. Nr 7-8, poz. 139).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ocena dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy w przedmiotowej sprawie nie narusza, ani reguł logicznego myślenia, ani zasad doświadczenia życiowego, czy właściwego kojarzenia faktów. Nie sposób również przypisać Sądowi Okręgowemu błędu w ocenie mocy poszczególnych dowodów. Zaznaczyć należy, że Sąd orzekający w pierwszej instancji ocenił dowody zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. i odniósł ich znaczenie do całego, zebranego w sprawie materiału dowodowego. O uchybieniu powołanemu przepisowi nie świadczy możliwość przyjęcia odmiennej hierarchii dowodów - jeżeli nie towarzyszy temu wiarygodny wywód wskazujący na brak logiki w przyjętym przez sąd wywodzie.

Odwołująca się (...) S.A. nie wykazała natomiast, aby Sąd Okręgowy oceniając materiał dowodowy uchybił zasadom logicznego rozumowania czy doświadczenia życiowego. Wskazywana przez odwołującą się spółkę alternatywa nie pozbawia prawidłowości oceny dokonanej przez Sąd tylko przedstawia odmienny obraz faktów, który jednak nie może zastąpić, bez wykazania błędów, rozumowania sądu w zakresie ustalonego stanu faktycznego. Stwierdzić zatem trzeba, że Sąd pierwszej instancji dokonał niewadliwej selekcji przedstawionych przez strony dowodów i w sposób prawidłowy nadał (lub odebrał) im przymiot wiarygodności. Uprawnienie do selekcji materiału dowodowego przez sąd przy zastosowaniu odpowiednich kryteriów stanowi istotę zasady swobodnej oceny dowodów opisanej w art. 233 § 1 k.p.c. Samo subiektywne przekonanie odwołującej się spółki, wynikające z niekorzystnej dla niej oceny materiału dowodowego, nie może natomiast stanowić podstawy do uznania oceny Sądu za nielogiczną czy niezgodną z zasadami doświadczenia życiowego.

Mając jednak na uwadze treść sformułowanych przez apelującego zarzutów dotyczących ustaleń stanu faktycznego oraz w uwzględnieniu wniosku pełnomocnika odwołującej się spółki sformułowanego na rozprawie apelacyjnej 2 grudnia 2021 r., Sąd Apelacyjny uzupełnił materiał dowodowy dążąc do jak najbardziej wszechstronnego wyjaśnienia faktów istotnych dla przedmiotu sporu. Pełnomocnik odwołującej się wniósł o przeprowadzenie dodatkowych dowodów przez dopuszczenie dowodów z zeznań świadków A. L. i J. U. na okoliczność wykazania, że usługi wykonywane przez ubezpieczonego nie stanowiły świadczenia pracy na rzecz (...) S.A., braku współpracy pomiędzy (...) S.A. i (...) sp. z o.o. w okresie, którego dotyczyła kontrola oraz braku przepływów finansowych pomiędzy tymi spółkami, braku zawierania umów o podwykonawstwo i o współpracę i umowę o przekazaniu pracowników pomiędzy tymi spółkami.

Na rozprawie 8 lutego 2022 r. Sąd odwoławczy postanowił dopuścić dowód z przesłuchania w charakterze świadków A. L. i J. U. na okoliczność wykonywania czynności przez A. P. w ramach stosunku pracy, oraz na rzecz spółki (...), oraz na okoliczność współpracy pomiędzy spółkami (...) w okresie, którego dotyczy decyzja. Świadek A. L., pełniący funkcję prezesa zarządu A. Polska w latach 2010-2018 zeznał, że nie zna szczegółów uczestnictwa w programie (...), albo ich nie pamięta. Potwierdził, że A. P. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, ale stwierdził, że nie zna szczegółów tego zatrudnienia. Potwierdził jednak, że w warunkach programu stażowego (...) był zapis o zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę w (...), a program stażowy prowadziła spółka (...), która była organizatorem programu stażowego. W (...) spółki (...) uczestnicy programu stażowego również wykonywali czynności w ramach tego programu. Program stażowy był programem edukacji, jego funkcją było rozwinięcie umiejętności samodzielnego programowania oraz w zespołach programistycznych. A. P. był zatrudniony w spółce (...), po to aby mógł wykonywać zadania z zakresu programowania. Uczestnicy programu stażowego (...) otrzymywali do wykonania zadania w ramach zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w spółce (...). Te zadania, które otrzymywali stażyści miały służyć ich rozwojowi, także w zakresie umiejętności pracy zespołowej i w przyszłości programowaniu profesjonalnemu. Miało to służyć podniesieniu ich kwalifikacji, do takiego poziomu, który uczyniłby ich bardziej atrakcyjnymi na rynku.

Sąd Apelacyjny nie dał wiary świadkowi co do twierdzeń, że nie było powiązań między spółkami (...) i (...), jak również co do braku jego orientacji w powiązaniach kapitałowych między spółkami i braku wiedzy na temat

szczegółów programu (...) oraz zasad przy zastosowaniu których stażyści pracując w (...) wykonywali czynności w ramach programu (...) na podstawie umowy z (...). Świadek ów bowiem przez 8 lat był prezesem zarządu (...) i brał udział w przygotowaniach do programu (...), był też doradcą zarządu (...) zanim został prezesem zarządu (...). Należy zatem przyjąć, że był zorientowany co do powiązań kapitałowych między spółkami, które były oczywiste, jak również co do szczegółów realizacji programu (...).

Sąd Apelacyjny uznał za wiarygodne także w części zeznania świadka J. U., który od 30 lat jest pracownikiem spółki (...), a przez kilka lat od 2006 r. był prezesem spółki (...). Za wiarygodne należy uznać zeznania, znajdujące potwierdzenie także w innych dowodach zebranych w sprawie, że ideą programu stażowego było wykształcenie na odpowiednim poziomie programistów w związku z potrzebami na rynku. (...) miała prowadzić szkolenia teoretyczne przygotowujące do programowania, natomiast stażyści uczestniczyli w projektach prowadzonych w zakresie informatycznym przez (...). Uczestnicy programu stażowego byli jednocześnie zatrudnieni, tak jak ubezpieczony w niniejszej sprawie, na podstawie umów zlecenia np. w (...) i z tego tytułu otrzymywali wynagrodzenie. A. P. wykonywał pracę w projekcie zleconym w (...) i na rzecz tej spółki wykonywał zlecone mu zadania. Stażyści otrzymywali takie zadania, z których byli rozliczani i otrzymywali wynagrodzenia. Była to zasada miesięcznych zadań rozliczanych zaraz po ich wykonaniu. Wysokość wynagrodzenia nie była ryczałtowa ale dostosowana do ilości czasu przeznaczanego na pracę dla spółki. Wynagrodzenie w każdym miesiącu mogło być teoretycznie inne, bo zależne od wykonanej liczby zadań. Wynagrodzenia rozliczali szefowie poszczególnych projektów. Zadania wykonane na rzecz (...) były rozliczane w ramach tej spółki.

Sąd nie uznał za wiarygodne twierdzeń o braku jakichkolwiek umów dotyczących współpracy przy programie stażowym (...). Jak wynika z zeznań przesłuchanych świadków całością programu (...) zarządzała grupa (...), ale czynności świadczone na rzecz tej spółki były wykonywane w czasie pracy stażystów zatrudnionych, tak jak ubezpieczony w niniejszej sprawie, w (...).

Biorąc pod uwagę powyższe zeznania stanowiące uzupełnienie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, należy uznać, że treść przesłuchanych w postępowaniu odwoławczym ww. świadków stanowi potwierdzenie ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy. Nie ulega bowiem wątpliwości, że A. P. będąc zatrudnionym na podstawie umowy o pracę w (...) świadczył także czynności na podstawie umowy zlecenia dla (...) w tym samym czasie, miejscu, bez jakiegokolwiek ograniczenia, z wykorzystaniem tego samego sprzętu.

Sąd Apelacyjny pominął dowód z przesłuchania w charakterze strony T. A. i ubezpieczonego A. P., prawidłowo wezwanych na rozprawę celem przesłuchania, z uwagi na ich nieusprawiedliwioną nieobecność. Zważywszy na całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd Apelacyjny uznał, że jest on wystarczający do wydania rozstrzygnięcia.

W konsekwencji, zebrany przez Sąd pierwszej instancji i uzupełniony w postępowaniu odwoławczym materiał dowodowy jednoznacznie potwierdza ustalenia tego Sądu, że wszystkie czynności zainteresowanego A. P. wykonywane były w rzeczywistości w ramach stosunku pracy z odwołującą się (...) S.A. Mając powyższe na uwadze należało stwierdzić, że zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji zasady swobodnej oceny dowodów jest bezzasadny.

Za niezasadny należało uznać także zarzut naruszenia art. 328 § 2 (obecnie 327¹) k.p.c.

Uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia te wymagania zawierając w swej treści ustalenia faktyczne adekwatne do przedmiotu sporu, wskazując dowody, na podstawie których Sąd dokonał tych ustaleń, ocenę dowodów, prawnomaterialną podstawę wyroku i zastosowane w tym zakresie przepisy oraz ich wykładnię.

Powszechnie w orzecznictwie przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 (obecnie 327¹) k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w wyjątkowych okolicznościach, tj. jedynie wtedy, gdy treść uzasadnienia orzeczenia Sądu

pierwszej instancji uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, jak również braku wskazania podstawy prawnej oraz motywów, którymi kierował się sąd. Powyższe jest związane z tym, że sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia z natury rzeczy nie ma wpływu na wynik sprawy jako, że uzasadnienie wyraża jedynie motywy wcześniej podjętego rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2010 r., sygn. II UK 148/09, LEX nr 577847). Opisana sytuacja w realiach niniejszej sprawy nie ma jednak miejsca gdyż pisemne motywy zaskarżonego wyroku przedłożone przez Sąd Okręgowy spełniają funkcję przypisaną przez ustawę uzasadnieniu orzeczenia, umożliwiając odtworzenie rozumowania sądu orzekającego, które znalazło wyraz w sentencji zapadłego orzeczenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego uzasadnienie zaskarżonego wyroku posiada wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne, co umożliwia dokonanie pełnej kontroli instancyjnej orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował również przepisy prawa materialnego.

Stosownie do art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 ze zm., zwanej ustawą systemową), za pracownika, w rozumieniu tej ustawy, uważa się również osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Powyższe rozwiązanie legislacyjne jest wyrazem dążenia ustawodawcy do objęcia obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przychodów z umów zlecenia i o dzieło zawartych, bądź wykonywanych (choćby pośrednio) na rzecz tego samego pracodawcy, a tym samym uniemożliwienie pracodawcom, będącym płatnikami składek na ubezpieczenie osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, unikania powinności uiszczenia składek od przychodów osiągniętych w związku z wykonywaną na ich rzecz pracą oraz przeciwdziałanie praktyce unikania regulowania wobec pracowników zobowiązań z tytułu godzin nadliczbowych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, iż pojęcie „pracownika” w rozumieniu powyższego unormowania ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 k.p. i art. 22 § 1 k.p.), gdyż obejmuje ono również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilno-prawnych lub umów, do których stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, w sytuacji, gdy umowę tę zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego pracodawcy, choćby umowa cywilno-prawna została zawarta z osobą trzecią (por. uchwała Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., sygn. II UZP 6/09, Legalis nr 165647; wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2011 r., sygn. III UK 22/11, Legalis nr 453491; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2012 r., sygn. III UK 64/11, Legalis nr 478659). Objęcie zatem definicją pracownika - oczywiście dla potrzeb prawa ubezpieczeń społecznych - nie tylko pracowników w znaczeniu, jakie temu pojęciu nadają przepisy kodeksu pracy, ale także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (m.in. agentów, zleceniobiorców, wykonawców dzieła) oznacza jednocześnie rozszerzenie pracowniczego tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, co wpływa na sposób ustalania podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie.

Hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8 ust. 2a ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy - zleceniodawcy i pracownika - zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy nakłada się stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy (zleceniobiorcy itp.) w ramach łączącej pracodawcę z ową osobą trzecią umownej więzi prawnej.

W tym ostatnim przypadku to w istocie pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika - zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. Z regulacją art. 8 ust. 2a ustawy systemowej koresponduje unormowanie zawarte w art. 18 ust. 1a i w art. 20 ust. 1 tej ustawy, dotyczące zasad ustalania podstawy wymiaru

składek na ubezpieczenia społeczne. W sytuacjach, do których odwołuje się art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, a zatem konsekwentnie w art. 18 ust. 1a i następnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w podstawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się również, że pracodawca zlecając osobie trzeciej wykonanie określonych usług powinien to skalkulować, wiedząc, że będzie na nim w związku z tym ciążył obowiązek opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011r., sygn. akt III UK 22/11, OSNP 2012/21-22/266).

Stanowisko odwołującej się spółki odnośnie zarzutu naruszenia art. 8 ust. 2a ustawy systemowej sprowadza się do negacji, że w rzeczywistości była ona jedynym beneficjentem pracy zainteresowanego oraz beneficjentem wykonywanych przez niego czynności na podstawie umów cywilnoprawnych z (...) Sp. z o.o. Sąd Apelacyjny nie podziela podnoszonych przez odwołującą się spółkę wątpliwości. Odwołująca się (...) S.A. będąc pracodawcą A. P. była jednocześnie jedynym beneficjentem czynności wykonywanych przez niego na podstawie umowy o współpracę z (...) Sp. z o.o. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków jednoznacznie wskazują na bto, że wykonywał on jedną pracę, która nie była w żaden rzeczywisty sposób rozdzielona na czynności wykonywane w ramach stosunku pracy oraz w ramach umowy o współpracę. Wynagrodzenie A. P. było więc sztucznie rozdzielone i wypłacane na podstawie umowy o pracę i umowy o współpracę, z czego większe dochody zainteresowany uzyskiwał z umowy o współpracę, nie podlegającej zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych z uwagi na zbieg z tytułem w postaci umowy o pracę z (...). (...) S.A. była organizatorem programu (...), który realizowała za pośrednictwem powiązanych ze sobą spółek (...) Sp. z o.o. i (...) S.A. (spółek zależnych). Celem zawarcia z A. P. jednocześnie dwóch umów, umowy o pracę oraz umowy cywilnoprawnej było zaniżenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne u płatnika tych składek (...) S.A. z tytułu wykonywanej przez zainteresowanego pracy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zatrudnienie zainteresowanego A. P. na podstawie umowy o pracę w odwołującej się (...) S.A. jednocześnie zaś w (...) Sp. z o.o. na podstawie umów cywilnoprawnych służyło zminimalizowaniu obowiązku składowego - biorąc pod uwagę pierwszeństwo pracowniczego tytułu ubezpieczenia. Zainteresowany osiągał bowiem dochód wyższy w ramach umowy cywilnoprawnej od dochodu osiąganego w ramach stosunku pracy, pomimo że w rzeczywistości wykonywał jedną i tę samą pracę na rzecz swojego pracodawcy. Ratio legis art. 8 ust. 2a ustawy systemowej stanowi uniemożliwienie korzystania przez pracodawców z umów cywilnoprawnych w celu zatrudniania własnych pracowników do realizacji tych samych zadań, które wykonują oni w ramach łączącego strony stosunku pracy, by w ten sposób ominąć ograniczenia wynikające z ochronnych przepisów prawa pracy oraz uniknąć obciążeń z tytułu obowiązku uiszczania składek na ubezpieczenia społeczne od tychże umów. Zdaniem Sądu Apelacyjnego w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy znajduje zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, co oznacza, że pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wyłącznie z tytułu stosunku pracy postępował niewłaściwie, powinien bowiem zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy.

Podsumowując należało uznać, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a przychód A. P. z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z (...) Sp. z o.o. wchodzi do podstawy wymiaru składek u (...) S.A. z tytułu wykonywanej przez zainteresowanego pracy w odwołującej się spółce jako pracodawcy.

Uwzględniając powyższe rozważania faktyczne i prawne, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację, o czym orzekł w punkcie I wyroku.

O kosztach zastępstwa prawnego organu rentowego w instancji odwoławczej Sąd Apelacyjny orzekł w punkcie II wyroku, zgodnie z wnioskiem sformułowanym na rozprawie apelacyjnej 20 kwietnia 2022 r. przez pełnomocnika organu rentowego, mając na uwadze wynikającą z art. 98 k.p.c. zasadę odpowiedzialności strony za wynik procesu. Wysokość tych kosztów ustalona została na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.),

według stanu prawnego obowiązującego w dniu wniesienia apelacji, a nie na podstawie § 2 pkt 5 tego rozporządzenia, z uwagi na to, że organ rentowy nie złożył odpowiedzi na apelację, a pełnomocnik organu rentowego, obecny na jednym z trzech terminów rozprawy apelacyjnej zgłosił wniosek o przyznanie kosztów zastępstwa prawnego, nie przedstawiając jednak jakiegokolwiek uzasadnienia merytorycznego stanowiska procesowego strony pozwanej. Mając zatem na uwadze znikomy nakład pracy pełnomocnika organu rentowego Sąd Apelacyjny uznał, że adekwatną stawką kosztów zastępstwa będzie kwota ryczałtowa określona w § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.

Kończąc uzasadnić należy jednoosobowy skład Sądu odwoławczego wskazując, że zgodnie z art. 15zszs1 ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 ze zm.), w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego. Przepis art. 15zszs1 w brzmieniu nadanym ustawą z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r. poz. 1090) zgodnie z przepisem przejściowym - art. 6 - znajduje zastosowanie do postępowań rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, a sprawy, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy sąd rozpoznawał w składzie innym niż jednego sędziego, w dalszym ciągu prowadzone są przez tego sędziego, któremu sprawa została przydzielona jako referentowi, do zakończenia sprawy w danej instancji.

SSA Ewa Strczyńska